

ЕТАПИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Державний торговельно-економічний університет

Анотація. Досліджено і систематизовано основні наукові погляди на послідовність оцінки економічного потенціалу підприємства. Визначено перелік етапів оцінки економічного потенціалу підприємства.

Ключові слова: економічний потенціал; підприємство, оцінка; етапи оцінки.

Stages of evaluation the economic potential of the enterprise

Abstract. The basic scientific views on the sequence of assessment of the economic potential of the enterprise are researched and systematized. The list of stages of an estimation of economic potential of the enterprise is defined.

Keywords. economic potential; enterprise, evaluation; stages of evaluation.

Накопичений підприємством економічний потенціал може використовуватися ефективно і з високою віддачею, а може використовуватися погано з низькою віддачею. Іноді фірма з невеликим економічним потенціалом (обмеженими ресурсами) досить ефективно його використовує і має високі фінансово-економічні показники. В іншому випадку підприємство має високий економічний потенціал за всіма складовими і водночас не може вписатися в ринкову кон'юнктуру і має вкрай низьку ефективність своєї діяльності. Оцінка економічного потенціалу показує результат процесу управління та ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства.

Механізм оцінки економічного потенціалу має відбуватись в певній послідовності. В наукових джерелах досить часто зустрічається поділ на 3 етапи з можливим поділом їх на більш деталізовані: підготовчий, розрахунковий та підсумковий етапи. Проте, більшість науковців розробляють деталізований перелік процесів оцінки без їх групування в більш узагальнені етапи. Відповідно, існує досить широкий спектр їх кількісного і якісного наповнення. Тому потрібно детально дослідити і визначити основний механізм оцінки економічного потенціалу підприємства. В результаті систематизації наукових поглядів пропонуємо таку послідовність оцінки економічного потенціалу підприємства (рис. 1).

Підготовчий етап передбачає:

1. Вибір об'єкта і суб'єкта оцінки, визначення основних цілей і завдань [1-4];
2. Визначення критеріїв та показників оцінювання. Деякі науковці пропонують починати оцінку саме з визначення основних показників [5-6]. Інші ж, перед визначенням показників, пропонують здійснити аналіз структури потенціалу чи факторів, які здійснюють вплив на підприємство. Зокрема, Асаул А.М. та ін. пропонують до визначення показників оцінки здійснити такі процеси: виділити ключові аспекти діяльності підприємства, по кожному з них визначити цілі, найбільш суттєві фактори і складові економічного потенціалу, які прилять досягненню поставлених цілей. Потім по кожному фактору (виду економічного потенціалу) обґрунтувати систему збалансованих показників. Обґрунтування показників слід проводити за окремими групами, що відносяться до певного виду потенціалу, що характеризують ключові аспекти діяльності організації. Ці процеси є базою для управління процесом використання та розвитку потенціалу компанії в досягненні її стратегічних і тактичних цілей. [7, с. 74]. Проте, Подкопаєв В. В. відносить дослідження факторів на аналітичний етап після визначення показників та після оцінки результатів діяльності підприємства [4, с. 30], а Мармуль Л. О. – на підсумковий етап як один із елементів аналізу отриманих результатів [1, с. 26].
3. Вибір методу оцінки. Хоча, Бабина О. Є. пропонує визначити метод оцінки залежно від поставленої мети і до обґрунтування переліку показників [8, с.307]. Мармуль Л. О. на цьому етапі передбачає визначення коефіцієнтів значущості та їх вплив на елементи потенціалу [1, с. 26]. Інші ж науковці відносять цей процес до розрахункового [2, 9] чи підсумкового [4] етапу оцінки.
4. Збір та підготовка інформації, в т. ч. про результати діяльності підприємства.

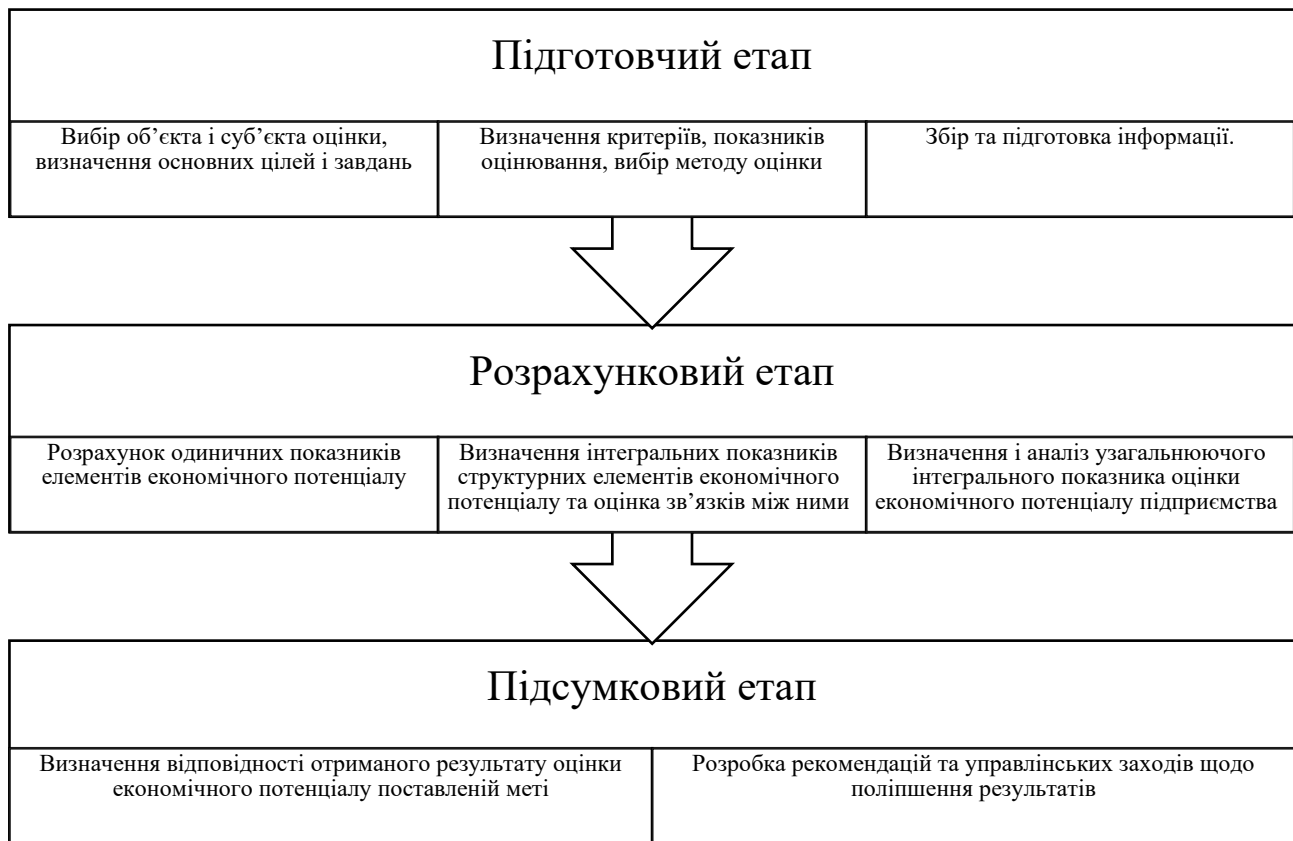

Рис. 1. Етапи оцінки економічного потенціалу підприємства

Джерело: розроблено автором

До розрахункового етапу відносять:

1. Розрахунок одиничних показників, що характеризують окремі складові економічного потенціалу [1, 2, 5, 10].
2. Визначення інтегральних показників структурних елементів економічного потенціалу [1, 3, 5, 6, 10].
3. Оцінка зв'язків між показниками оцінки елементів економічного потенціалу [5, 6, 10].
4. Визначення і аналіз узагальнюючого показника [2, 4-7].

Підсумковий етап включає:

1. Визначення відповідності отриманого результату оцінки економічного потенціалу поставленій меті [1-2].
2. Розробка рекомендацій та управлінських заходів щодо поліпшення результатів [1, 2, 4].

Окрім перерахованих вище, варто відзначити ще деякі етапи, що зустрічаються в дослідженнях науковців. Так, Посилкіна О. В. пропонує, окрім визначення характеру та щільності зв'язків між елементами потенціалу, обґрунтувати еталонні значення величини компонентів та оцінити їх збалансованість [9, с. 41]. Подкопась В. В. як окремий етап виділяє процес виявлення невикористаних та перспективних резервів підвищення ефективності діяльності підприємства, що, на нашу думку, не потребує виділення в окремий етап, оскільки це процес є частиною оцінки такого елемента економічного потенціалу як потенціал розвитку [4, с. 30]. Маслак О. І. завершальним етапом оцінки пропонує визначення фази життєвого циклу економічного потенціалу підприємства з метою подальшого прогнозування та розробки програми розвитку господарюючого суб'єкта [5, с. 124].

Загалом, процес оцінки є досить складним і його ефективність залежить від обраного методу що визначається відповідно до цілей оцінки, наявного інформаційного забезпечення, специфіки елементів економічного потенціалу підприємства та інших факторів, що можуть вплинути на результат оцінки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мармуль Л., Лугова О. Методичні підходи до оцінки економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств. *Економіст*. 2012. № 2. С. 24-26.
2. Марченко Н. Я. Управління стратегічним потенціалом машинобудівних підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Тернопіль, 2012. 23 с.
3. Пипенко І. С. Процес оцінювання потенціалу підприємства. *Економіка транспортного комплексу*. 2014. Вип. 23. С. 111-124
4. Подкопаев, В.В. Развитие методического обеспечения анализа экономического потенциала сельскохозяйственных предприятий: дис. ... канд. экон. наук : 08.00.12. Воронеж, 2016. 215 с.
5. Маслак О. І., Безручко О. О. Особливості оцінювання економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 1. С. 121-127.
6. Гудзь Ю. Ф. Методичні підходи до оцінки економічного потенціалу переробних підприємств АПК *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2016. Вип. 15. С. 52-57.
7. Асаул, А. Н. Производственно-экономический потенциал и деловая активность субъектов предпринимательской деятельности. СПб.: АНО ИПЭВ, 2011. 312 с.
8. Бабина О. Є. Методолого-практичні основи формування та реалізації потенціалу транспортних підприємств: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04. Київ, 2016. 493 с.
9. Посилкіна О. В., Яремчук О. Я., Горбунова О. Ю. Актуальні аспекти оцінки соціально-економічного потенціалу фармацевтичних підприємств. *Управління, економіка та забезпечення якості в фармації*. 2009. № 1. С. 39-44.
10. Таранюк Л. М. Оцінка економічного потенціалу промислового підприємства при проведенні реінжинірингу бізнес-процесів. *Mechanism of Economic Regulation*. 2014. № 2. С. 96-105.

Лой Анна Володимирівна – аспірант кафедри економіки та фінансів підприємства, Державний торговельно-економічний університет, Київ, e-mail: a.loi@knute.edu.ua

Loi Anna Volodymyrivna – PhD Student of the Department of economics and business finance, State University of Trade and Economics, Kyiv, e-mail: a.loi@knute.edu.ua